

DEMOKRACIJA

Najnevarnejše srčne bolezni so
zavist, sovraštvo in skopost.

PEARL S. BUCK

Leto XIII. - Štev. 2

Trst - Gorica, 15. januarja 1959

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Obeta se razgibano leto

Začetek v znaku potovanja - Poseg Italije na Srednjem in Tita na Daljnem Vzhodu

Komaj bora dva tedna sta minila od začetka leta 1959. In že se je v njem zvrstilo niz pomembnih dogodkov. S 1. januarjem je stopilo v veljavo Evropsko skupno tržišče, večina zahodnih evropskih držav je uveljavila novo denarno politiko, ki je znatno sprostila mednarodne prenose valut in obračune, z »Lunikom« je človeštvo prvič v svoji zgodovini premagalo težnost Zemlje in pognalo svojega prvega odposlanca v daljno vesmirje, v Franciji je v polnem teku eksperiment De Gaulle, ki je izdal celo vrsto globoko posegajočih dekretov, s katerimi skuša ozdraviti državo, Sovjeti so s svojo novo poslanico še povečali aktualnost nemškega vprašanja. Predvsem pa so za začetek leta 1959. značilna številna in zapazena potovanja državnikov. Le-ti so se spustili na vse strani sveta, kot bi domenjeno čakali na znak za start.

Mikojan v ZDA

Največji poslovni človek sveta (Mikojan je po svojem položaju šef sovjetskega gospodarstva) se je odpravil na zasebni obisk v največje gospodarsko silo sveta. Koliko je ta obisk zasebnega značaja je prikazal neki list s posrečeno karikaturo, na kateri sprašuje reporter. Mikoyana s čem se peča kot zasebnik. Mikoyan mu odgovarja, da s politikom. In kaj je vaš oficijelni poklic, ga zopet vpraša reporter. Mikoyanov odgovor je isti: politika.

Mikoyan je torej v Združenih državah kot politik in njegovemu potovanju so dali »zasebne« značaj samo zaradi tega, da so se na ta način izognili pridržkom Združenih držav, ki zaradi obzira do svojih zaveznikov doslej niso bile naklonjene dvostranskim razgovorom s Sovjetsko zvezo. V ostalem pričajo o eminentno političnem značaju obiska Mikoyanova razgovori in izjave. Doslej se je Mikoyan že srečal z Dullesom in Nixonom, ponovno se bo videl z Dullesom in prihodnjo soboto bo govoril z Eisenhowerjem. Na banketih, ki jih prireja temu voditelju grobarjev zasebnega gospodarstva ameriški podjetniki, njihovi pravniki in novinarji pa daje izjave, ki jasno nakazujejo, da bo Mikoyan izbral ves svoj vpliv in spretnost, da dokáže Američancem kako koristni in potrebni bi bili prav razgovori med predstavnikami Združenih držav in Sovjetske zveze, kaj vse si lahko obe državi obetata od svojega dvostranskega sporazuma in povečanja medsebojne trgovinske izmenjave. Posebno za slednje so ameriški poslovni krogi občutljivi. Zato je razumljivo, da spremljajo sovjetski ekspanziji bolj izpostavljeni Evropejci Mikoyanovo potovanje z nekoliko mešanimi občutki.

Priznati je treba, da je Sovjetska zveza Mikoyanovo poslanstvo dobro pripravila. Za vizitko, s katero je stopil na ameriška tla, mu je dala uspešno odstrelitev »Lunika«, s katero je znova dokazala svojo moč v tehniki raketnih iztrelov. Medtem ko je Mikoyan že opravil prve razgovore z Dullesom in Nixonom pa so iz Moskve poslali zahodnim sila noto z novimi predlogi za ureditev celokupnega nemškega in ne samo berlinskega vprašanja. Tako bo predsednik Eisenhower v soboto lahko govoril z Mikoyanom zelo stvarno in o otipljivih stvareh.

Z ameriške strani so medtem dali nekaj izjav, ki nakazujejo kakšno stališče zavzemajo v tem trenutku vodilni močje Združenih držav. Predsednik Eisenhower je 9. januarja prebral v Kongresu svoje poročilo o stanju v državi. V njem je dejal da bodo ZDA branile svobodo Berlina, dodal pa je, da se bodo skušale z nasprotnim taborom sporazumeti o ureditvi tega in drugih vprašanj. S tem je povedal, da so vrata za sporazum sicer odprta, toda do določene meje. Značilno je tudi, da je ameriško zunanje ministrstvo prav te dni objavilo 53 strani obsegaajočo knjižico, v kateri zavrača očitke, ki jih je zadnje čase večkrat izrekel Hruščev na račun Zahoda. Knjižica obtožuje Sovjetsko zvezo, da je kriva, če mora Nemčija še vedno ostati razdeljena, da je odgovorna za berlinsko krizo in za neurejen položaj v Evropi od konca vojne do danes. Končno so Sovjeti z ustanovitvijo močne vojske v Vzhodni Nemčiji prisilili zahodne zaveznike k pristanku na ponovno oborožitev Zahodne Nemčije.

Kakšen bo dejanski rezultat Mikoyanova obiska v Združenih državah se trenut-

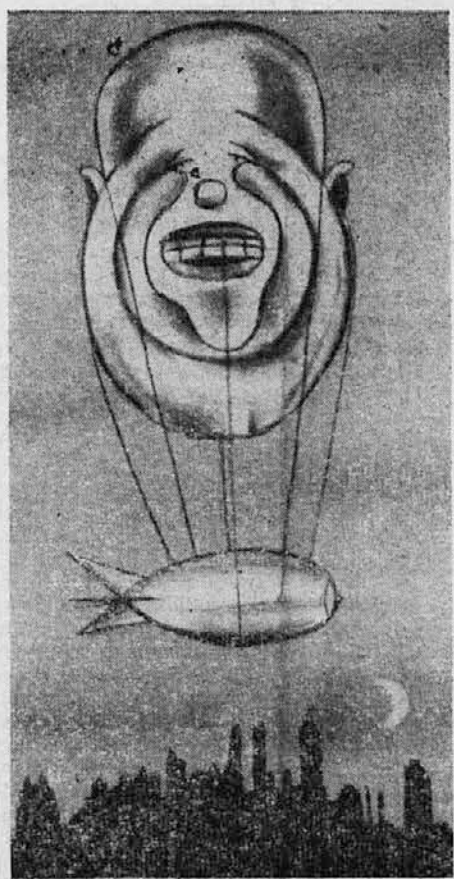
no lahko samo ugiblje. Tudi se z gotovostjo ne more trditi, ali gre samo za novo sovjetsko propagandno potezo ali ali pa tiči za vsem resnična želja za dosego dejanskega sporazuma. Razplet nemškega vprašanja, morebitni vrhunski sestanek med Hruščevom in Eisenhowerjem in, kot končni smoter, sporazum med obema največjima velesilama sveta, so trije elementi, ki bodo merodajni za naknadno vrednotenje uspeha sedanjega Mikoyanova poslanstva.

Fanfani v Kairu

Drugo najvažnejše državniško potovanje v prvih dneh tega leta je bil obisk italijanskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra Fanfanija v Kairu. Tudi to potovanje je po svojem pomenu preselilo okvir dvostranskih stikov in je bilo važno za bodoči razvoj odnosov med Egiptom in vsem Zahodom. Ni se zaman poudarjalo, da je to bil v zadnjih letih prvi obisk vodilnega zahodnega državnika v Egiptu. Po svojem povratku v Italijo je Fanfani upravičeno obžaloval, da ni do tega prišlo že eno leto prej.

Okoliščine, v katerih je Fanfani prišel v Egipt so ugodne. Prav okrog Novega leta so prišle na dan prve večje napetosti med arabskimi komunisti in Naserjevim režimom. S tem so se pokazale prve resne razpoke med Združenjo arabsko republiko in Sovjetsko zvezo. Naser je pozapril več komunističnih voditeljev ukinil nekatere komunistične časopise in revije ter zapril več komunističnih knjigarn. Malo pred Fanfanim se je mudil v Kairu predsednik Mednarodne banke Blak ki je uspešno posredoval za ureditev vseh anglo-egiptovskih finančnih vprašanj. V zvezi s tem se v Kairu že vodijo pogajanja. Značilno je tudi, da je egiptovska vlada ukazala svoji Narodni banki naj nakaže drugi obrok za odplačilo odškodnine lastnikom bivše družbe za Sueški prekop. Istočasno z Fanfanim se je mudilo v Kairu gospodarsko odposlanstvo

Zahodne Nemčije, ki je ponudilo Nasserrju, da bi Zahodna Nemčija financirala drugo skupino del gradnje Assuanskega jezusa. Prvo skupino je, kakor znano, financirala Sovjetska zveza, ki je dala v ta namen na razpolago kredit 400 milijonov (Konec na 4. str.)

Mikoyan pripravlja v Združenih državah Hruščev obisk v znamenju sputnikov, lunikov in planjetk

»PLANJETKA« je ime umetnemu planetu, ki je začel krožiti okrog Sonca. Izstrelili so ga Sovjeti 2. januarja t. To je prvo telo, ki ga je poslal človek v vesmirje izven težnostnega območja naše Zemlje. Doslej so namreč krožili okrog naše Zemlje samo umetni sateliti, ki se imenujejo tako prav zaradi tega ker jih Zemlja s privlačnostjo že vedno veže nase in jih bo, izgube svojo brzino, tudi pritegnila na svojo površino.

Za izstrelitev rakete, ki je namreč dosegla brzino 11.200 metrov v sekundi. Cenijo, da je kompletna raketa tehtala pri odstrelitvi 250-400 ton, potem ko so odpadli razni deli, ki so ji dali potrebno hitrost, pa še vedno 301,3 kg. Planetka je šla mimo Lune v razdalji kakšnih 7.500 km njena pot okrog Sonca bo trajala 447 zemeljskih dni. Z umetnega planeta so prihajala na Zemljo radijska poročila vse do 5. januarja, ko je bila Planetka že 550.000 km od Zemlje. Potem so bile baterije izčrpane in Planetjetti oddajnik je utihnil.

Ves svet, tudi predsednik ZDA Eisenhower, je čestital sovjetskemu znanstvenikom k njihovuemu izrednemu uspehu, ki je eden izmed mejnikov v zgodovini človeštva. Pri tem so znanstveniki poudarili, da bi tudi Združene države lahko že napravile kaj takega, ko bi svojo pozornost posvetile bolj moči raketnih motorjev kakor pa njihovi natančnosti.

NEMSKO VPRAŠANJE kot celoto je našla Sovjetska zveza s svojo noto, s katero je 10. januarja predlagala naj se v dveh mesecih v Varšavi ali Parizu sestane mirovna konferenca vseh 28 držav (med njimi sta Jugoslavija in Italija), ki so se borile proti Hitlerju. Na konferenci naj bi sklenili mirovno pogodbo z Nemčijo, toda pod oločenimi pogoji.

Pogodbo bi morali podpisati obe nemški vladi, ki bi se pa že pred tem lahko povezali v konfederacijo, v kateri bi vzhodna in zahodna Nemčija ohranili vsaka svojo sedanjo socialno ureditev, svojo vojsko in najširšo samostojnost. V tem primeru bi lahko podpisala mirovno pogodbo konfederalna vlada. Bodoča Nemčija naj bi ohranila meje, kakršne je imela 1. januarja 1959. Do združitve obeh

Dogodki po svetu

Nemčiji naj bi zahodni Berlin bil svobodno mesto. Bodoča združena Nemčija bi se ne smela vezati z Avstrijo, ostati bi morala izven vseh političnih blokov in vojaških zvez, katerim ne pripada vseh 28 držav, ki bi podpisale mirovno pogodbo. Nemčija ne bi smela imeti ne atomskega orožja ne podmornic. Tuje vojaške sile, ki so zdaj na nemškem ozemlju, bi morale oditi v enem letu po uveljavitvi mirovne pogodbe, vsaj ena tretjina pa že v 6 mesecih.

Zahodne države ugovarjajo, da je to enostavna ponovitev pogovov, kakršne so Sovjeti že postavili na zadnji konferenci zunanjih ministrov leta 1954. Avtor takratne ponudbe je bil Molotov, za katerega se prav te dni govori, da bo postal novi sovjetski veleposlanik na Holandskem. Posebno nasprotujejo tem pogovom Nemci sami, ki ne marajo omejitve, s katerimi bi bila za vedno preprečena dejanska združitve Nemčije in ogrožena njena varnost.

FIDEL CASTRO je stirmoglavil kubanskega diktatorja Batisto in Latinska Amerika se je rešila še enega režima, ki ni priznaval politične svobode. V zadnjih letih je v tem delu sveta to že šesti primer. V Argentini so spodili generala Perona, v Venezueli predsednika Marcosa Perea Jimeneza, v Kolumbiji predsednika Pinillo, na Haitih predsednika Paula Maglioreja, medtem ko so v Nikaragui umorili generala Somoza.

Fidel Castro je postavil za časovnega predsednika republike sodnika Manuela Urrutia, sam pa si je, kot poseben predsednik opolnomočenec pridržal nadzorstvo nad vojsko. V novi vladi niso zastopani samo Castrovi pristaši, temveč tudi predstavniki drugih opozicijskih skupin ali strank, ki so se borile proti Batistovi diktaturi, čeprav se niso vezale z Fidelom. Eden najvažnejših voditeljev kubanske opozicije je Prio Socarras, ki je bil že

Dovolj je bilo, da se je v časopisih pojavila vest o skorajšnjem sestanku Mešanega jugoslovansko-italijanskega odbora za reševanje obojestranskih manjšinskih problemov v nekdanji coni A in B Tržaškega ozemlja, in da je iz najvišjih sodnih krogov v Trstu izšel oprezen predlog za odpravo zakonskih določil, ki prepoveduje uporabo slovenščine sodiščih, pa so že sledile nove zastraševalne akcije.

Takoj po Novem letu so »neznanci« trosili po mestu, pa tudi po okoliških kraških vaseh leta ke, v katerih grozijo »s krvjo« za primer, če bi bila dovoljena dvojezičnost. »Italijani« piše na letakih: »V našem mestu se pripravljajo nove bitke. Če bo odobren le drobci dvojezičnosti potem bo kri, ki bo prelita, padla na tiste, ki so dali pobudo ali odobrili ta ukrep.« Podpisan je anonimni in neznani »Movimento Irredentista Nazionale«.

To je bil začetek. V petek, 9. tm, pa jo tržaške Slovence presenetila vest, da so prejšnji dan, to je v četrtek ali v noči od srede na četrtek, že običajni »neznanci« ponovno oskrunili spomenik bazoviških mučencev. Na stebru spomenika so s črnim lakom narisali liktorski sveženj s sekuro, marmornati plošči, od katere ena spominja na borbo proti fašizmu v letih 1930-1945, druga na prvo oskrumbo spomenika,

ki je bila izvršena 4. aprila 1956 so pa enostavno prebarvali.

Bazoviški spomenik, ki se od dolžuje žrtvam procesa, za katerega je sam nacionalno zelo zaveden minister Carlo Sforza zapisal, da je za Italijo bil velika politična napaka, je tako v nekaj letih utrpel že dvakratno onečaščenje. To dokazuje, da v Trstu še vedno ni umrl duh te nesrečne preteklosti, da se med nami še vedno gibljejo fantomi, ki sanjajo o povratku mraka in nasilja.

Ne bomo precenjevali dogodkov, ki v italijanski javnosti niso imeli posebnega odmeva. Vendar pa je značilno, da se šestnajst let po padcu fašizma, katerega narodnostna nestrpnost in nasilje sta v teh krajih imela prav za njune zagovornike in vso skupnost zelo trpke posledice, prav v tako prizadetem Trstu najdejo ljudje, ki mislijo, da bodo svojemu mestu in domovini koristili, če namesto razumevanja in smisla za sožitje sejejo sovraštvo in razdor.

Gre za dejavnost in pojave, do katerih imajo nekateri krogi preveč obzira, medtem ko jih je treba v kalj zatreti. To zahtevata blaginja državljanov in korist države, ki ima poleg skrbi za svojo trdnost in varnost tudi popolnoma določene mednarodne in javnopravne obveznosti. Prve izhajajo iz londonskega sporazuma, s katerim sta se Italija in Jugoslavija med drugim obvezali, da bosta kaznovali vsako razširjanje in izživanje narodnostne mrznje, druge pa izhajajo iz republiške ustave, ki jamči etničnim manjšinam zaščito in obstoj.

Akciji, ki smo ju omenili, kakor tudi tiste, ki bi morda še sledile, imajo namreč jasen in skupen cilj. Zastrahiti hočejo tržaške Slovence, da bi nehali zahtevati svoje pravice, kakor tudi vse tiste Italijane, ki so vendarle odprli ali vsaj začeli odpirati oči ker spoznavajo, da se v novem času in razmerah ne more postopati z narodno manjšino še vedno tako kot je to bilo značilno za fašistični čas in mentalitetno. Krvave grožnje trošilec letakov, ojiroma njihovih nalogodajalcev in podpornikov veljajo za obe strani, z njimi napovedujejo boj politiki mirnega sožitja, ki je v našem področju tako potrebna.

Rekli smo, da nočemo dramatizirati. Toda če se oblasti ne bodo zganile, če pri tolikih sodelavcih, kakor so za takšne akcije potrebni, ne bodo sposobne odkriti vsaj eno ni in nato odviti klobčiča, da pridejo stvari do dna, bodo ti fantomi preteklosti dobili še večji pogum. Napihnilo se bodo za nedotakljive in iz nore samozavesti, ki bi jih prevzela, bi se znala res roditi kakšna neumnost, ki re bi ostala omejena na tiskanje in metanje letakov ter mazanje s čopičem. Po toči zvoniti bi bilo potem prepozno.

Te ugotovitve se postavljajo same in jih ni moč zanikati. Slovenske rojake pa pozivamo, da se ne pustijo zastrahiti. Etnične pravice, za katere se borimo, nam gredo po človeških in božjih zakonih. Izven teh zakonov se ne postavljamo mi, ki jih zahtevamo, temveč tisti, ki nam jih odrejajo.

Na pustno nedeljo, 8. februarja v Hotelu Excelsior

VIII. TRADICIONALNI DOBRODELNI PLES

Slovenskega dobrodelnega društva

VESTI z GORIŠKEGA

Podsodnost števerjanske in sovodenjske občine

Gonja proti Slovincem - Važno priznanje Krminskega občinskega sveta

Zadnji dve seji goriškega občinskega sveta od 29. in 30. decembra 1958, sta bili posvečeni tudi vprašanju ohranitve obstojnosti okrajnih sodnij v Krmini in Gradišcu, ker ju misli vlada ukiniti oziroma združiti. Odvetniška zbornica je v stvari razpravljala 1. decembra 1958 in se izrekla za ohranitev vseh sodnih okrajev province. Poslala pa je pismo zoriškemu županu s prošnjo, naj bi tudi goriški občinski svet nastopil za ohranitev sodnij. Monarhistični svetovalec dr. Pedroni je zato predlagal, naj se svet izreče proti ukinitvi odnosno združitvi omenjenih dveh sodnij. Dr. Sfiligoj pa je spoznavno s svetovalci svoje skupine predlagal, naj se svet izreče istočasno tudi za vrnitev števerjanske in sovodenjske občine pod goriško okrajno sodnijo. S tem drugim predlogom so se v bistvu strinjali vsi svetovalci, v številu dr. Pedronija, kakor tudi župan z vsem odborom. Ker pa se niso mogli zediniti na točenem besedilu skupne resolucije, so vprašanje besedila oddložili na drugi dan, vendar s pripombo, da se bo glasovalo po dveh ločenih predlogih, in ne enem samem.

Tako je drugega dne 30. decembra dr. Sfiligoj predložil besedilo svojega predloga in na njem vztrajal proti mnenju župana, ki je govoril v imenu odbora in nekaterih svetovalcev, ki so tudi prosili, naj dr. Sfiligoj trenutno svoj predlog umakne in ga čez nekaj časa zopet predloži. Ker pa je dr. Sfiligoj na svojem stališču vztrajal, ga je jel dr. Pedroni živjaško in prestrašeno napadati. Sam župan je zavnel od Pedronija, naj ne napada in se raje drži vprašanja razprave. Dr. Sfiligoj seveda ni molčal in je Pedronija zavrnil, kakor je bilo prav.

Seveda je dr. Sfiligojev predlog prapadel. Zanj pa sta glasovala tudi g. Bratuž in komunist Battello, medtem ko sta se vodja demokratske skupine d. Caldaroni in socialdemokrat Sdrigotti glasovno vzdržala. Po tem glasovanju je župan dr. Bernardis izjavil: »Zelim, da se Števerjan in Sovodnje vrne v kratkem času pod goriško okrajno sodnijo.« Za te besede se mu je dr. Sfiligoj zahvalil in prosil, da se vpišejo točno v zapisnik.

V petek 2. t.m. pa je »Messaggero Veneto« prinesel v zadevi dolg članek, v katerem se trdi, da je bil na občinski seji z zavrnitvijo dr. Sfiligojevega predloga preprečen polkuz slovenskih svetovalcev za ojačanje slovenskega življa v Gorici. Da Slovenci težijo vedno za tem, da bi se goriška provinca oslabilila, in tako dalje. Seveda predstavlja »Messaggero« članek en sam izliv napadov na račun slovenskih svetovalcev in Slovincem samih. Članek je v argumentih, ki jih iznaša, popolnoma neutemeljen ter plod nejevolje in škodljivosti.

Treba se je zavedati, da spadata Sovodnje in Števerjan po zakonu vedno pod goriško okrajno sodnijo, kamor ju je bila postavila že Avstrija. Z zakonom od 24. novembra 1927 št. 2248 je bila števerjanska občina ukinjena in dodeljena kočevski. Z zakonom od 24. novembra 1927 št. 2249 je bila ukinjena pa sovodenjska občina in dodeljena mirenki. Oba kraja sta ostala vedno pod goriško okrajno sodnijo. Ko je 15. septembra 1947 stopila v veljavo pariška mirovna pogodba, ki je prisodila Kojsko, Miren in Opatje selo Jugoslaviji, so kraji občin ki so ostali pod Italijo, bili odrezani od svojega glavnega sedeža. Goriška prefektura je tedaj ravnala krivično, ker je pač šlo za Slovence, ki jih je treba na vsak način izrinuti iz Gorice. Namesto, da bi prefektura postavila komisarja vsakemu kraju imenovanih treh občin, dokler jih ne bi zakon zopet obnovil in jim imenoval glavni sedež, je raje stavila začasno pod Zagreb vse ozemlje bivših občin Miren in Opatje selo, to je Sovodnje, Gabrije, Rupa, Vrh sv. Mihaela in Dol; pod Kaprivo pa Števerjan in Jazbine.

S tem, so tisti kraji prišli pod Zagreb odošno pod Kaprivo, so jih istočasno smatrali dejansko pod pristojnostjo gradiške odošno krminske sodnije, toda brez zakonskega ukrepa tako, da so vsi ti kraji spadali pravno še vedno pod goriško sodnijo.

Slovenska demokratska zveza je takoj leta 1947 zahtevala od rimske vlade; naj se za te kraje postavijo avtonomne slovenske občine. To pa se je zgodilo leta 1951, ko sta bili občini Sovodnje in Števerjan obnovljeni z zakonom št. 17 od 3. 1. 1951.

Razume se, da sta obe občini zakonito pod goriško okrajno sodnijo, saj imata tu tudi svoj zemljiškoknjižni urad. Vemo tudi to, da je goriški provincialni svet že spomladi 1952 na predlog tedanjega svetovaleca SDZ, g. Bratuža, izglasoval resolucijo za vrnitev Sovodenj in Števerjana pod goriško okrajno sodnijo. Krminska sodnija pa je zadevno obvestila prizivno sodišče iz Benet in mu prikazala zakonito pripadnost Števerjana pod goriško pretruto. Toda prizivno sodišče je odgovorilo, naj se dopusti, da odvetniški sami sprožijo vprašanje pristojnosti, ki naj ga potem reši vrhovno sodišče.

Tak je položaj danes, in Sovodnje ter Števerjan sta pod pristojnostjo goriške preture ter se mirno in brez pomisleka te pristojnosti tudi lahko poslužujeta. V kolikor nam je znano, bodo odvetniški, ki sta jim blagor ljudstva in spoštovanje zakona pri srcu, tako tudi ravnali.

Ne gre, torej, za kako protitalijanstvo

slovenskih občinskih svetovalcev, ko zahtevajo spoštovanje zakonite sodne pristojnosti dveh slovenskih občin, ampak za pravično in pošteno ureditev zadeve.

Ce se Pedroni in Messaggero Veneto hočeta potegovati za spoštovanje tradicionalnih pravic italijanskega življa, naj se to ne dogaja na škodo slovenskega ljudstva, ki ima tudi pravico zahtevati spoštovanje svojih zakonitih pravic.

Sicer pa sta Pedroni in Messaggero Veneto na krivem, ko se zaganjata proti slovenskim svetovalcem in jim očitata, da so proti ohranitvi življenjske goriške province, saj se prav svetovalci SDZ in tudi sama Zveza vedno potegujejo za ohranitev in napredek province. Tako je vodstvo SDZ že maja leta 1947 zahtevalo od rimske ustavodajne skupščine vrnitev Cervinjana pod goriško provinco, pa je vodstvo takrat naletelo na odločen odpor določenega italijanskega tiska, ki mu je očital, da stremi po obnovitvi stare avstrijske upravne enote. Danes vsi ti listi zahtevajo vrnitev Cervinjana pod Gorico. Kdo se bolj kot SDZ in njeni izvoljeni svetovalci poteguje za priznanje posebne deželne avtonomije in njene uveljavitve? Od maja 1947 so SDZ in njeni svetovalci za tako avtonomijo!

Pedroni in »Messaggero Veneto« očitata slovenskim svetovalcem, da hočejo ojačati moč Slovincem v Gorici. V resnici se godi Slovincem krivica, ker jih proti zakonu potiskajo pod krminsko odošno gradišče sodnijo, da bi jih le ne videli v Gorici. Zagovarjati italijanstvo Gorice na račun slovenskega ljudstva se nam ne zdi v skladu z zgodovino Gorice in njenega dejanskega položaja in stanja, kar se avtohotnega slovenskega ljudstva na tem ozemlju tiče.

Zraven tega je beseda tudi o stroških, ki jih gradiščeanska in krminska sodnija zahtevata. Obe sta glede tega pasivni in vlada mora doplačevati. Zato pa mora vlada jemati primanjkljaj iz čepa državljanov, tudi slovenskih govorečih. Pravilno je zato ravnal dr. Sfiligoj, ko je predlagal, naj se sodni okraj province sicer ohrani, toda teritorialno preuredi, da ne bo treba trošiti denarja za tiste, ki so pasivni in v današnjem položaju nepotrebni. To misel odobravajo mnogi ugledni goriški Italijani, ki poznajo razmere in vedo, koliko staneta gradiščeanska in krminska sodnija.

Vemo, da je dr. Sfiligoj poslal listu »Messaggero Veneto« pismo, v katerem pobija vse netočnosti omenjenega članka in pojasnjuje pravi položaj z ozirom na

sodno pristojnost Števerjana in Sovodenj, kakor tudi program in delovanje SDZ ter njenih izvoljenih svetovalcev, v pogledu goriške province.

Brez Slovincem ni življenja

Medtem je te dni krminski občinski svet izglasoval resolucijo, ki zahteva od vlade, naj se krminska sodnija ohrani. V resoluciji pa priznava krminski občinski svet, da je občina že močno prizadeta, ker je zaradi mirovne pogodbe izgubila bogato zaledje, to je slovenska Brda. Brda pa so izključno slovenska! Krminski občinski svet priznava s tem, da je živél od Slovincem. Kako pa so krminski oblastniki s Slovinci ravnali, in še ravnajo s

tistimi, kar jih je pod Italijo ostalo priča primer slovenske šole, ki so jo pred nekaj leti šovinistično potisnili iz Krmina na Plešivo, da so le onemogočili slovenskim otrokom iz mesta obisk, ker je Plešivo pač preveč daleč za šestletne učence in učence. Pred vojno pa so Slovence javno zaniževali.

Tudi Gorica je živela in še danes živi od Slovincem. Kje bi goriški trgovci in prebivalci že bili, gospod Pedroni in gospodje okoli Messaggera Veneta, če bi ne bilo tisoč in tisoč Slovincem, ki z onstran meje, to je iz nekdanjega zaledja, prinašajo tedensko življenje v Gorico. Pa jih, Slovence, šovinisti kljub temu mrzijo in napadajo. Rekli bi lahko, da pljujejo v skledo, iz katere jedo!

TITOVO POTOVANJE po Indiji Koromandiji

Vsemočni Tito, veleumni mojster jugoslovanske komunistične politike se je že meseca decembra odpravil na razkošno potovanje v vzhodne države, po Indiji in Koromandiji bi rekli slovenski kmetje in delavci. Velezaslužni komunistični maršal, vojskovodja Tito, pridigar tako imenovane koekzistenčne politike med državami in enake razdalje od velikana, kot so Združene države in Sovjetska Rusija, obiskuje male vzhodne države in njih poglavarje in vladarje, ker ne more niti v Ameriko niti v Rusijo, kjer bi se s svojo napihnjeno in domišljavo, politiko osmešil. Napihnjeno in domišljavo, ker ne gre za kako velikopotezno politiko, ki je kot taka, med velikimi, politika glinastega lončka med železnimi orjaki.

Potuje tja, kjer ga le površno poznajo. Poznajo ga pa prav dobro kot agenta komunizma, ki pa ga od njega ne marajo sprejeti. Noben cesar, noben kralj kapitalističnega sveta si še ni privoščil tako dolgega razkošnega potovanja iz državne stroške, to je na stroške delovnega ljudstva, kot si ga privošči Tito.

Nekje v Indiji Koromandiji so mu podelili častni naslov »doktorja«.

Maršal Tito se je oblekel v doktorja. Delavnemu jugoslovanskemu ljudstvu je iz Indije Koromandije, poslal novoletna voščila z nasvetom, naj v letu 1959 štedi in varčuje. Seveda samo zato, da plača tudi njegovo zelo drago potovanje. Trdijo in pišejo, da potrosi na potovanju najmanj tri milijone dinarjev dnevno.

Slike kažejo njegovo ženo, stotariško proleterko Jovanko, v sijaju najbogatejših dam, golno biserov in draguljev, dekolirano in dobro našminkano. Doma njegovi ministri, Tita zagovarjajo in povzdigujejo. Za novo leto so mu poslali voščila s poudarkom, da pozdravljajo in cenijo njegovo zgodovinsko potovanje, prizadevanje za ohranitev miru med narodi in čudežne uspehe za ugled domovine Jugoslavije.

Zgodovinske podvige nekega drugega velikana, to je črnosrajčnika Musolinija, Slovenci v Italiji že poznamo in vemo koliko veljajo in kako dolgo v zgodovini trajajo!

Ko se spomladi Tito vrne domov, bodo poskrbeli za velikanski sprejem. Sto in sto tisočglavo množico jugoslovanskih kmetov in delavcev bodo naglani v Beograd, da pozdravi rdečega cesarja in vzklika njegovi domišljavi politiki.

Zaključek: Tito se iz ljudstva norčuje, da le sam dobro in razkošno živi! To je smisel in cilj njegovega komunizma.

Narod pa plaskaj in plačaj!

Titovci pred odstopom?

Italijanski in slovenski socialisti za sodelovanje s komunisti

Goriški italijanski socialisti, ki gospodarijo tudi s priveskom slovenskih titovcev, so zborovali. Za našo javnost bosta značilni dve točki izida tega občinskega zbora. Prvič, da so se zborovalci z veliko večino izrekli proti Nennijevi avtonomistični liniji, torej za še nadaljnje tesno sodelovanje s komunisti. Drugič, da so v novem vodstvu sicer trije Slovenci, toda nobeden od teh ne pripada vrhovnemu ožjemu vodstvu goriških titovcev, niti Nežica Vižintin niti Viljem Nanut niti kdo drugi.

V prvem oziru moramo reči, da so goriški italijanski socialisti dosledni svojim ciljem, ki stremijo po komunistični diktaturi, kjer bodo oni le komunistični trenutni soodporniki, dokler jih komunisti ne spravijo na varno, ali pa dokler se sami ne prelevijo v navadne slugе komunistov samih. Ko bo kdo od njih dočkal usodo raznih Nagy-jev, bo naivni demokratski svet tako usodo obžaloval. Glavni

sovi slovenskih socialistov, to je titovcev, niso bili odločilni pri izreku za sodelovanje s komunisti, ker jih ni toliko, da bi kaj zalegli, na drugi strani italijanski socialisti z njimi igrajo po liniji stranke, recimo raje »komunistične partije«. Značilno je dejstvo, da ima Nennijeva avtonomistična težnja že sedaj kakih 60 odstotkov glasov v državi, pa so se goriški italijanski socialisti kljub temu izrekli proti njej.

Kar se novega vodstva tiče, poročajo da so v njem »stvari« Viktor Vižintin iz Dola, Karleto Černič iz Doberdoba in Karol Sošol iz Pevme. Zakaj ti trije in ne kdo od glavnega štaba goriških titovcev, je tudi ugibanja vredno. Nekateri trdijo, da se titovski štab ne strinja s hierarhom Zuliani-jem, ki je goriški pokrajinski tajnik stranke ter nastopa preveč očitno neslovensko, pa tudi netitovsko. Kroži glas, da utegne priti do odstopa titovcev tudi zato, ker jim italijanski socialistični poslanci ne dajejo več upanja za dosego kakega uspeha, recimo glede uzakonitve slovenskih šol in trdijo, da je poslanec Marangone naslovil dva znana slovenska šolnika, ki plavata v titovskih vodah, na škofa za pomoč v tem vprašanju. To pomeni, da so vsi tisti nič kaj misteriozni pogovori in razgovori, ki so jih goriški in tržaški titovci pred nekaj tedni imeli z italijanskimi socialisti zaradi tega vprašanja, šli po vodi.

Roditeljski sestanek

Ravnateljstvo Nižje srednje šole (nižje gimnazije) v Gorici vabi vse starše otrok, ki posejajo to šolo, na roditeljski sestanek, ki bo v nedeljo 18. t.m. ob pol enajstih v šolskih prostorih v ulici Randaccio. Na tem sestanku bodo profesorji poročali o uspehu, ki so ga dijaki dosegli v prvem tromesečju tekočega šolskega leta in se pomenili s starši dijakov o šolskih vprašanjih.

Osební obmejní promet na Goriškem

Leta 1958 je prišlo na Goriškem s prostnico, v obsejnih deset kilometerskem pasu, nič manj kot 700.584 Jugoslovancev. Ta visoki osebni promet v dvostranskem obsejnim pasu kaže, kake velike in vedno večje važnosti je promet kot tak, ki je seveda povezan z gospodarsko važno-

stjo velike vrednosti. Jugoslovani ne prihajajo v Italijo na izlet, ampak zgolj iz gospodarskih pobud. Sem prinašajo blago, ki ga tu prodajajo in kupujejo potrebščine. Italijani pa odhajajo v Jugoslovanski pas na izlet, ali zaradi cenejših nakupov.

Vsega skupaj je torej odšlo leta 1958 iz enega pasu v sosedni 918.571 oseb.

Samo za trg sv. Andreja in za božične praznike je prišlo na Goriško 77.576 Jugoslovancev, obratno pa je odšlo v jug. pas 17.318 Italijanov.

Tudi promet s potnimi listi je zelo živahen na prehodu pri Rdeči hiši, saj je leta 1958 odšlo v Jugoslavijo 1358 potnikov, prišlo pa 1.381. Tujcev je odšlo 1.025, prišlo pa 859. Osebnih avtomobilov bđšlo 1.754, prišlo pa 1.664, medtem ko je tovarnikov odšlo 711, prišlo pa 695.

GOSPODARSTVO

V KLETI: kdor še ni pretočil vina, naj to takoj napravi. Crno vino, ki je bogato na kislinah (to je vinska in jabolčna kislina) pa pretakamo pozneje to je marca meseca. Pri takih vinih se namreč preoblikuje kislina na drožjih razkroja in postanejo zato okusnejša.

NA NJIVI: nadaljujemo z gnojenjem pšenice z apnenim nitratom v presledkih dvajsetih dni po 6-8 kg. na 1000 kvad. metrov. Če zemlja ni premokra, nadaljujemo z žimskim globokim oranjem. Kdor ima gnoj na razpolago, ga lahko pri tem žimskem oranju podorje, ker se tak gnoj do pomladi že razkroji in bo posevskom bolj dozveten. Preorana deteljišča ni ravno potrebno gnojiti s hlevskim gnojem, če ga nimamo na razpolago.

Cistimo odvodne jarke, ker je voda najhujši sovražnik njivskih posevkov kakor tudi deteljišču in travnikov.

Ob suhem vremenu bomo pobrali travnike in deteljišča, da uničimo mah in škodljivce, ki se tam skrivajo in poravnano krtine, da nam ne bodo ovirale košnje.

NA DOMU: ko ob zimskem času ne moremo opravljati drugih del na polju ali na njivah, bomo posvetili nekoliko pažnje domu in hlevu. Popravljamo pokvarjeno orodje, pospravljamo in čistimo, da bo vse v redu, zlasti uredimo dvorišče, ker to je zrcalo naprednosti kmeta.

Notranji položaj

Fanfanijeva vlada ni posebno priljubljena in lahko vsak čas pade. Med demokratskimi poslanci je pestra skupina tako zvanih prostostrelcev. Pri tajnem glasovanju raznih zlasti socialnih in finančnih zakonov oddaja ta skupina nasproten glas. Iz tega sledi nejevolja v stranki sami in nevarnost, da socialdemokratski odstopijo.

Fanfani je skušal zadevo razčistiti, pokazalo pa se je, da je tak poizkus odkril še večje nasprotovanje njegovi vladi. Ni moči prav za prav točno ugotoviti, ali gre za nasprotovanje vladnemu programu, ali za osebná obračunavanja.

Znano je, da se Fanfani navdušuje nad možnostjo vladnega sodelovanja z Nennijevimi socialisti. Govori se celo, da pričakuje razčiščenje točasná Fanfanijeve vladne negotovosti prav od izida socialističnega kongresa v Neaplju. Na kongresu socialistične stranke po provinciah zmaga do sedaj Nennijeva teza za avtonomijo stranke, to je za ločeno politiko do komunistov.

Izgleda pa, da se v Italiji ni moč izkupati iz nevarnosti vladnih kriz, kot samo z dogovorom demokratsčev s socialisti, dokler se republikanci in liberalci ne odločijo za kako sodelovanje. Seveda se morajo Nennijevi socialisti odločno in temeljito ločiti od komunistov.

Bulganinova neznačajnost tipičen primer podlosti

V nevarnosti pokaže človek svoj pravi značaj, ali je ravne hrbtnice, močate odločnosti in jasne besede, ali pa podleže breze sleherne vrline človeške dostojanstvenosti. Bivši sovjetski prvi minister Bulganin se je izkazal za človeka druge vrste, brez morale in brez tenkovestnosti, ko so ga odkrili, da pripada skupini nasprotnikov sovjetskega vladnega recimo strankinega programa. Skupini ki jo v Sovjetski obdobjeje za »proti strankino« in torej, po komunističnem slovarju za »zločinsko«. Gre za Bulganina, Malenkova, Molotova, Šepilova in Kaganoviča. Ko je Hruščev to skupino napadel in ožigosal, je Bulganin, ki je sovjetski maršal in član prezidija, to je centralnega komiteja stranke, izpovedal svojo lastno kritiko in se priznal krivega ter skesanega. Pri tem pa je podlo obdoližil druge člane skupine češ, da so ga zapeljali. Pri tem je rabil ostre besede obsojde vseh članov skupine in se sploh vedel kot prvi izdajalec samo, da reši samega sebe.

Toda Bulganinovo kesanje ni naletelo na odprta ušesa pri vodstvu stranke in prvi tajni avtonomne sovjetske republike Tatarcev trdi, da je Bulganin lagal, ko je podal izjavo o kesanju.

V bistvu izgleda, da gre samo za nesoglasanja omenjene skupine sovjetskih komunističnih prvakov z glavnim gospodarskim programom stranke zlasti kar zadeva kmetijstvo. Kar je pri nas v demokratskih državah in vladah nekaj običajnega in nič hudega, ker pač vsi ne moremo biti enakega mnenja in mišljenja, predstavlja pri komunistih zločin. Pri komunistih morajo vsi, zlasti člani vodstva, biti takoj enakih misli kot prvi član vodstva, recimo Stalin odošno Hruščev, sicer je že v krali izdajalec.

Zalostna je pri tem se ugotovitev, kako nizko je maršal in član centralnega komiteja Bulganin padel, ko je uvidel nevarnost za stolček in sploh za svojo osebo. Takoj je izdal vse svoje ožje prijatelje, jih ožigosal z zapeljivimi in izdajali ter jih prikazal kot nevarne zločine.

Je pač pokazal, da je tudi on navaden komunistični stremuh!

Morda pa slutiti, da utegne tudi Hruščev obračunavati s svojimi nasprotniki, kakor že Stalin. Odiš strah pred smrtjo!...

SOVODNJE

Na predlog našega svetovaleca g. Karla Černica je sovodenjski občinski svet izglasoval na seji v petek 9. t.m. resolucijo, ki zahteva naj se spoštuje obstoječi zakon, ki določa pristojnost goriške okrajne sodnije za našo občino.

Otroškega vrta v Rupi niso še otvorili, ker ni še vse v redu. Upati je, da ga bodo otvorili v kratkem.

V torek 6. t.m. na sv. Tri kralje je župan g. Češut razdelil potrebnim materiam 18 zavojev koristnega blaga, štirina pa denarno nagrado, ker so najčeste obiskovalce materinskih posvetovalnic.

Trošarinski urad tvrdre Bozzini in Giochetti bo posloval v prtiliču občinskega doma v Sovodnjih vsak torek in petek od 10. do 12. ure.

Zivinozdravniški pregledi se bodo vršili v Sovodnjih pri Lutmanu vsako soboto ob 11.30. Na Vrhu pri Cotiču pa vsak drugi in tretji četrtek v mesecu ob ob 11 uri predp.

SMRTNA KOSA

V nedeljo po božiču 28. decembra je umrla v Števerjanu domačinka Franciška Koren roj. Gravner, stara 77 let. Pokojnica je bila zelo dobra, vzorna tre pridna mati in gospodinja zato jo bomo ohranili v dobrem spominu. G. France Koren, naš občinski svetovalec in podpredsednik Kmetso delavske zveze, je njen sin. Njemu in ostalim otrokom in sorodnikom iskreno sožalje domaćinov, pa tudi uredništva Demokracije.

Avstralski sprehodi

Letimo nekje med nebom in zemljo, kakih 1400 metrov nad zemeljsko površino. Kazalec kaže 180 kilometrov hitrosti na uro. To je menda najprimernejša hitrost za majhno enomotorno letalo »Austin«. Cep prav smo že nekaj ur na poletu, še nismo srečali živega bitja. V udobnem sedehu zraven pilota še nisem opazil pod seboj kakih poti ali naselbin in tudi ne nobenih potokov. Enolična dežela se razprostira čez vse obzorje. Nizko grmičevje, koničaste skale in golčave rjave zemlje.

Letimo nad avstralsko pušavsko notranostjo, nad samim osrčjem pete celine. In vendar tudi tu živijo ljudje, celo bogataši. Na goveji postaji Tabernorey, na povsem osamljeni farmi Severnega ozemlja domujejo. Kakih 40 oseb nas pričakuje. Ti prebivalci imajo do prve prodajalne dobrih 300 km poti in naše majhno letalo je edina njihova zveza z zunanjim svetom.

Enkrat tedensko opravlja naš pilot Marksis Grant iz rudarskega mesteca »Mount Isa« na severu queenslandske države to progo. V Mount Isa je precej slovenskih fantov. Radijska naročila povedo pilotu, kaj naj s prihodnjo vožnjo odnese s seboj. Grant kupuje v Mount Isa za farmerske gospodinjice in nalaga potrebščine na svoje letalo, kolikor zmore. Njegovo majhno zasebno letalo je urejeno kot letala prodajalca: kruha, maske, čaja, kave, sladkorja, konzerv je vedno v izobilju. Tako lahko postreže tudi tistim gospodinjam, ki so na naročilo pozabile. Seveda prevaža »Austin« tudi pošto, časnike, revije, knjige, pa tudi nadomestne dele za radijske aparate, motorje, avtomobile itd.

Naš današnji cilj je goveja postaja Tabernorey. Grant je z letalom drzno zavil na desno in se spustil v bližino neznanega naselja. Komaj se je letalo dotaknilo trdnih tal, je pridiral v oblakih prahu mali jeep. To je bil sam gospodar postaje Bill Andersson. Je posestnik zemljišča, ki bi lahko prekrnilo mnogo več kot pa deset tisoč glav goveda, kolikor jih ima pri bližnjem Andersson. Natančno namreč tega števila tudi Bill sam ne pozna. Ve pa, da je milijard, saj je njegovo govedo vredno nad dve milijardi lir. Bill pa ni samo milijardier, je tudi neobitri in utrjen proti vsem vremenskim spremembam, podeželan z umazano srajo, z vrečastimi hlačami in z razoranimi, žuljastimi dlani, ki pričajo o težkem delu. Tu ne vladajo kulturni in civilizatorni kompleksi, zato pa prisrčna gostoljubnost in tovarštvo nasproti vsakomur, ki zaide v to pušavo.

Pripravljene potrebščine odpelje jeep in tudi mi smo se po kolovozu, ki se vije med

termitskim gričevjem srečno pripeljali v naselje. Tu nas čaka narodno kosilo: sočni, napol krvavi bifteki avstralskega goveda.

Z izrazom patriarhalnega gospodarja sedi Bill na častnem mestu, ostali družinski člani pa so se razvrstili okrog obsežne mize drug za drugim. S posebno svečanostjo reže Bill ogromne rezke in jih mirno polaga po vrstnem redu na krožnike pred vsakega udeleženca.

Pilotu so znane navade in običaji teh gostoljubnih ljudi. On je njihov prijatelj, saj jih že osem let zalaga z vsem potrebnim. Njegova poklicna dolžnost je tudi, da z njimi obedi. Domačini pa so s svoje

SPM priredi spominsko svečanost

Prešeren po 110 letih

v nedeljo 8. februarja ob 11.15 v društveni dvorani v ul. Machiavelli 22-II.

Vljudno vabljen slovenska javnost,

da počasti velikega pesnika in Slovenca.

strani vsi srečni nad prisotnostjo človeka, ki prihaja iz »zunanjega sveta« in pripoveduje toliko novic. Saj imajo tudi sami radijske sprejemnike ali živ človek, ki ob obloženju mizi pripoveduje novice, je vendar nekaj drugega.

Na povratku mi pilot pripoveduje, da je letalstvo za Avstralijo pravi blagoslov, saj je v zadnjih dvajsetih letih v mnogem olajšalo pušavniško življenje avstralskim pionirjem. V začetku so se omejevali le na zdravniško pomoč, o čemer je »Demokracija« pred časom že poročala. Nastala

je slovita organizacija letelih zdravnikov, ki danes oskrbuje že dve tretjini celotne avstralske celine, sedaj pa posega letalstvo tudi že na gospodarska in trgovska področja ter opravlja v mnogem ista dela kot jih na zemlji opravljajo motorna vozila.

Milko

Prof. Avg. Černigoj - šestdesetletnik

Naš rojak, ak. slikar prof. Avgust Černigoj, je pred kratkim praznoval šestdesetletnico svojega plodovitega življenja. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo »Demokracije«.

Kaj nam obeta leto 1959?

Pariško pismo

Ze od nekdanj se človeštvo trudi, da razkrije tisto zaveso, ki se spuša nad bodočnostjo. Prav tako pa čisti in povičuje tiste redke vjasnovidec, o katerih meni, da so obdarjeni s prerokskimi vizijami. Podjetni posamezniki tudi v našem stoletju lepo živijo od ljudske lahkovernosti.

Pri vsem razumljivem nezaupanju, ki ga pametni ljudje občutimo do soljudi, ki zatirajo, da jim je dan pogled v neznanu bodočnost, je vendar res, da je na svetu nekaj ljudi s svojevrstnimi in nerazložljivimi lastnostmi - slutnje. Tako živita v tem času v Parizu dve ženski, Blanche Orion in Luce Vici, ki slovita kot nekaki uradni prerokovalki. Pri vsem tem to nista kakšni skrivnostni stari devici, ki prerokujeta iz kavine usedline, ampak sta mladostni, skrbno negovani dami, ki posodejajo poleg darov slutnje, tudi obilo inteligence in psiholoških talentov.

Prerokovanje obeh Parižank redno objavljajo največji francoski dnevniki, in tudi mnogi politiki se pred volitvami radi zatekajo po nasvete k vedeževalkama. Obe sta v teh dneh objavili svoje napovedi za leto 1959. Vsebinsko se obe prerokovanji ujemata. Preden pa - seveda iz čiste radovednosti - omenimo napovedi obeh Parižank za leto 1959, si oglejmo, kaj sta povedali o svetovnih dogodkih pred enim letom, to je za leto 1958. Za novo leto 1958 je Blanche Orion oznanila, da bo Francija v letu 1958 prejela novo ustavo in da bodo v zadnjem trimesečju v Franciji splošne volitve, pri katerih bo izločenih pomembno število političnih mož. Nadalje je prerokovala papežev kronanje, v decembru pa izvolitev novega francoskega državnega poglavarja.

Tudi Luce Vici je napovedala politični preobrat v Franciji. Prav tako pa tudi

tragično smrt nekega orientalskega vladarja (iraškega kralja). Nadalje tudi kitajski napad na tihoceanske otoke in smrt sv. očeta. Ob vsej skepi moramo le priznati, da so se te prerokovanja uresničila.

In leto 1959? Blanche Orion prerokuje čedalje tesnejše sodelovanje Francije in Nemčije, kar bo močno utrudilo zahodno Evropo. Naša celina bo - po njenih besedah - čedalje uspešnejša posredovalka med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. V Maroku prerokuje Orion notranji preobrat, v Alžiriji pa prenehanje sovražnosti. Pravi, da bo Nasser preživljal zelo nevarno krizo, ki ga do potpisila na rob prepada. Po njenem mnenju ostaja Vzhod tudi še nadalje nevarno žarišče nemirov. Sovjetija se bo v letu 1959 borila z naraščajočimi natanjimi težavami in jih bo le težko premagovala. V Argentini in Braziliji bo razvoj privedel do revolucionarnih akcij. Kljub temu ni pričakovati splošne vojne v letu 1959, Svet bo pršenitil senzacionalen nemški

izum. Glede vsemirskih potovanj, pravi Orion, se bomo »Lune« sicer dotaknili, ne pa tudi dosegli.

Tudi za Luce Vici izgleda leto 1959 skoraj rožnato.

Tudi ona napoveduje konec alžirske vojne in obeta Hruščevu težko premagljivo težavo. Predsednik Eisenhower tudi ne bo - po njenem mnenju - preživljal lepih časov. Njegovo zdravje ne obeta najboljših izsledkov. Na Vzhodu se bo prekucnila še ena monarhija in težave med temi državami se bodo še pomnožile. V glavnem pa se bodo tudi tam razmere polagoma pomirile. Pri tem bo imela veliko zaslugo Turčija, ki bo uspešno posredovala.

Mir bo ohranjen - pravi Vici - tudi v letu 1959, in tudi ona priporoča veliko potrpežljivost vsemirskim potnikom. Lune leta 1959 še ne bomo dosegli, zato pa imamo na zemlji najboljše izglede za mirno in delavno življenje, za ljubezen in za smrt.

Slovenska prosvetna Matica razpisuje

Velikonočni mladinski literarni natečaj

Najboljša dela v vezani ali nevezani besedi bodo objavljena v velikonočni literarni prilogi »Demokracije« - UTRIPI.

Prispevke je poslati NAJ KASNEJE DO 28. FEBRUARJA t. l. v tiškarno »Adria« ul. S. Anastasija 1-c Trst. Poseben odbor bo razdelil nagrade in sicer: prva nagrada tri tisoč lir; druga nagrada dva tisoč, tretja tisoč, četrta in nadaljnje pa v obliki knjižnega daru. Tudi ostale sodelavce prosimo, da nam pošljejo gradivo in oglašje pravočasno.

ODBOR

POD ČRTO

Atomsko stoletje - stol.tje papirja

Pravijo, da živimo v atomskem stoletju, v dobri raket, strojev in motorjev. Če pa se le malo odlepimo od zemeljske površine in pogledamo navzdol, se nam tudi še v tem stoletju odkrivajo stare podobe ljudi pri delu. Nekateri - teh je vedno manj - pritiskajo v zemljo plug, drugi s kladivi udrihajo po žarečem železu, vozijo samokolnice in obračajo ogromne žerjave. To so tako imenovana telesna dela. Druga, z dneva v dan naraščajoča večina pa poseda za mizami in obdeluje papir. Armade sedečih deklet opletno z gibkimi prsti po tipkarski lestvi gori in dol. Komaj odrasli šolarji valijo po tiskarnah ogromna kolesa papirja, da z njim krmijo požrešne rotacijske stroje. Procesije pismo- nošev se razliivajo po ulicah, hišah in stanovanjih. Fotoamaterji pridno potapljajo pri rdeči ali zeleni luči papirnatih trakove iz tekočine v tekočino.

Najoblastnejši, najvplivnejši in najuglednejši med nami - tisti, ki imajo enake dohodka kot mi, samo da ob njihovi mesečni številki visita na desnem koncu še po ena ali dve ničli več, tudi ti so pridno na delu. Igrajo se s papirjem. Sami zatirajo, da je to opravilo neznanost, zato pa je donosno. Človek bi skoro ne verjel, vendar je res, da je namreč papir njihova glavna zaposlitev: listajo po njem, preručnavajo, prebirajo, seštevajo, beležijo, rišejo, kopirajo, popravljajo, sortirajo, registrirajo, obračunavajo, vse na papirju. In iz vseh teh listov rastejo največje in najpomembnejše stvaritve, ki jih človek občuduje: banke in cerkve, lokomotive, spetniki in luniki, zdravila in atomski lonci, filozofija in borzni tečaj - vsemu temu je zibelka papir.

Možakar sedi za mizo in zgrabi za kos papirja. Izpolni ga s številnimi majhnimi črnimi znamenji. To je vse. In za ta neznanatni napor prejema milijone. Če ga ocenijo za genija, mu pripenjajo kolajne in vse ženske so vanj zaljubljene. Iz papirja se ustvarjajo narodi, pravica, mir. Kaj bi bilo s tega našega planeta brez državnih papirjev, ustave, zakonikov in pogodb? Iz papirja je tudi vse tisto, kar najbolj sovražimo in česar se najbolj bojimo: vojne napovedi, zaporna povelja, anonimna pisma, mrtvaški list. Iz papirja je vse tisto, kar nam vzbuja pohlep: vse tisto, kar nam jemlje spanje in duševni mir tudi tisto, kar nam utrjuje pogum, vzbuja živčnost in nas zavaja v neprimišljena dejanja: državljanski list, diplome in izpričevala, pa še naša fotografija v časniku, v policijskem albumu ali pa v partijski karikatistiki. Pred oblastjo papirja stavka naša razsodnost, nas zapušča vest, se porazgublja naš pred-sodki. Pred papirjem dviga belo zastavo celo krepot.

Atomsko stoletje? Kje pa! Naše stoletje je stoletje papirja. Stroji, rakete, atomske bombe, vse to so dobrotljiva stvarstva, pa čeprav izgledajo še tako strašno. Kakor hitro namreč odmaknemo roko od njih, se ničesar več ne zgane in mirno zarjavi. Ali papir, ta prihaja ves nedolžen, kot bi stopical z golobljimi nožicami, s svilenim belino. V naslednjem trenutku pa že podjarni vse svet, nam poganja strah v kosti in nas pretvarja v sužnje. Potiska nas na kolena. Le pospravite papir s tega sveta! Se domovnice in rojstnega lista ne boste imeli.

Papir pa se ne zadovoljuje zgolj s svojo prisotnostjo; s peklensko nemirnostjo se razmnožuje čez dan in ponoči, da se nato kot hudournik razlije po vsem svetu.

Vihotaplja se v vsako hišo, v slehernu čumnato, v vsak predal, v sleherni žep. Raste kot gobe po dežju v ogromne skladovnice, pritiska nas po knjižnicah in arhivih, napihuje se in razteza kot zajedalka. Ali niste o vsem tem še nikoli razmišljali? Tudi če ga ocenjujete za največjo simpatijo, vas bo navdahnula groza pred to svetovno velesilo. Mene vsaj spreletava mrz, ker sem že desetletja v stalni obrambi proti papirju, tako nekako kot se Nizozemci otepaajo morskih poplav, ali pa ženska oboževalca, ki ga ne more povsem pogrešati.

Kaj storiti! V mojem poklicu se papirju ne morem popolnoma odreči. Človek potrebuje knjige in med njimi tudi belebe in zajetne. S knjigami pa je takole: najprej jih imaš le malo in to se ti dogaja precej časa. Potem pa, ko si določeno mejo prekoračil, ne ustavi poplave nihče več. Ena knjiga kliče drugo kot to delajo kavke in nekega dne te bodo knjige delo žirale.

Prihajajo, se stiskajo po policah, po omarah, predalih in zabojih, dokler se tudi najsolidnejše deske ne upognejo ali zlomijo.

S knjigami pa še nekako gre. Prava nadloga so drugi papirji, ki neopazno priletajo skozi vrata in okna in skozi vse odprtine v hišo: razglednice, pisma, počitniški pozdravi, vizitke, prospekti, katalogi, vabila, revije in časniki, davčni, policijski in drugi opomini. No, saj nič ne rečem: koledarji, koncertni in gledališki programi, brožavke in literarne nagrade, vse to so včasih koristni prispevki. Vsak listič prinaša vprašanja in vsak zahteva odgovor. List papirja je kot metulček, kot pozdravček, ali dan na dan sam papir, to je plaz, ki nas davi. Človek se ga brani kot ve in zna. Poznam juna-

ke, ki vse uničijo, kar na papirju prihaja hišo, poznam junake, ki celo barvnih pisem ne odpirajo, zato pa v poletnih dneh pridno stiskajo papirnat kroglice za zimsko pečico. Na žalost ne pripadam temu junaškemu pokolenju.

Sem tako lahkoveren, da odpiram vso pošto s podzvestno slutnjo, da bom v vsaki kuverti našel majhno srečo. Pa se še čudimo, da toliko ljudi umira na želodčnih obolenjih, z drugimi besedami, na papirju. Se nikoli ni umrl drvar, ribič ali pa pastir na srčni infarkti. Tako pravijo namreč zdravniški papirni bolezn.

Ob tem razmišljanju vstaja pred nami prastara podoba: egiptovski suženj reže papirus za svojega mojstra. V goščavi gnezdiijo ptice in divje mačke, pesnik pa postavlja verz za verzom na papirus, v kamen ali gline. Za njim prihajajo mehihi s svojimi papirnatimi zavoji, svojimi okrašenimi verzalkami in minjaturami, polni neverjetne potrpežljivosti. Mnogo kasneje prihaja Gutenberg in poklanja človeštvu največje iznajdbo, kot je to dejal Viktor Hudo. Pesniki pišejo mnogo več kot nekdanj, zato pa ne bolje. Pa je prišla knjiga z ogromnimi nakladi, prihaja časnik in obvezna ljudska šola, dvoje orjaških torišč papirnatih velesil.

Potapljam se v papirju, v tem lepem nedolžnem gradivu, ki nas mami z neodoljivo privlačnostjo, v papirju, ki je pream-pilniš Prešerna prav tako kot reklamnega strokovnjaka, prav tako arhitekta kot bančnega roparja. Borimo se še nadalje proti papirnatim poplavi, dokler pač gre, pogrešati ga tako in tako več ne moremo. Iz tisoč in tisoč rotacij nam drvi nasproti, nas oblega in zasleduje, pripravljen je za nas zgorjeti, za nas živeti in umreti, vendar pa vedno samo tako, da ima sam pri tem svojo zadnjo besedo.

šili na vse strani, čeravno so me pred tem ščuvali k vztrajnosti in mi zagotavljal pomoč. Tako sem ostal sam, obkoljen od fašistov. Njihov prvak me je pozval naj krivdo priznam in prosim odpusčenja. Zahteval e, da stopim na mizo in poklek-nem. Take poniževalne zahteve zame in obsodbe vsega ljudstva, ki bi temu sledila, nisem mogel sprejeti. Zabrulsi sem mu v obraz, da mu Bog ni dodelil toliko življenja, da bi kaj takega doživel. Prvak je pobelled in me izročil fašistični patrulji treh mož, ki me je odpeljala na fašistično poveljstvo. Med potjo in tudi na poveljstvu so me junaki pretepali in klofutali. Nato so me odpeljali v bovske zapore.

Ker se nisem bil predkaznovan, sem bil pred sodiščem oproščen, plačal pa sem sodne stroške. Fašistov ni več, jaz pa sem še tu, tu tu pa so tudi še naši nasprotniki. Naj se v bodoče zgodi kar hoče, proti krivici se bom tudi sedaj na starost boril. Proti krivici posameznika, še prav posebno pa proti narodni krivici, naj se naši sovražniki imenujejo že kakor hočejo. Pa naj bodo to tuji ali domači komunisti, naj bo to že brezbriznost ali strah za službo, proti vsem tem sovražnikom moramo neustrasno nastopati. Samo tako nas bo spoštoval svet in nam priznal častno mesto v »Združenih državah Evrope«.

Rudar Tomaž

Neve Rudolfova „Južni križ“

Za božične praznike je izšla v Trstu prva knjiga mlade tržaške pesnice in pisateljice Neve Rudolfove. Je to niz večinoma kratkih pesmi, ki pod naslovom »Južni križ« pripovedujejo o hrepenenju mladega dekleta izpod tuje neba po domači zemlji in po ljubezni, ki naj bi izpopolnila vsa pričakovanja.

V pesmih je mnogo prikritega trpljenja, pa tudi dosti sončnega občutja, saj mladost sama preglaši tudi slovo od doma. Tedaj se spomin vrne k dnevom ob tržaški obali, kjer:

»Preko sijočih rdečih valov,
preko zasenjanih, vzvzvelih oči
veter slane lase razgrinja,
mehko šušti...«

(Miramar)

Potem pa spet zadahi iz verzov tiha prošnja iz tujine:

»...dragi,
eno našo besedo povej.«

(Zlato sadje)

V osamljenosti pa pravi:

»Sama sem v teh dneh,
kakor brez odmeva.«

(Božja ljubezen)

in se oklene molitve:

»Sami sva zdaj, moja Marija.
Povej, ali vsako noč
in vsak brezupni, trdni večer
posveti zarja v bedo srca?«

(Sami sva)

Misli na duhovne vrednote in na ljubezen do vsakega kosca domače zemlje se zaključuje zbirka drobnih pesmi.

Te knjige smo veselji. Morda se toliko bolj veselji prav zato, ker je prišla iz mladega srca in nam tudi daje - kot vsaka zlata mladost - iskrenost in svežino. Obenem pa je to tudi prepričljiv in živ dokaz, da naša mladina v zamejstvu ne usiha, ampak še vedno išče

»...kje v soncu trtje žari.«

(Jesen v Avstraliji)

in ne pozablja svojega naroda.

Zato nam je »Južni križ« Neve Rudolfove obetajoče darilo za novo leto.

-a

Nova t aka slovenskega naroda

Pod tem naslovom napovedujejo novo knjigo, ki jo je napisal Franc Jeza in bo v kratkem izšla v Trstu. Božična »Mladika« je priobčila izveček iz pisateljevega dela, ki ga označujejo za gospodarsko socialno študijo. Glavna misel je prikaz ogromnih davet, ki jih Slovenci leto za letom odvajajo Beogradu. V podkrepitev svojih zaključkov vzporeja pisec podobna obdavevanja gospodarsko aktivnih predelov v korist razvitim področjem v drugih državah. Piševe ugotovitve so zanimive. Verjetno so več ali manj točne tudi tiste številke, ki so plod ocenjevanja.

Komunistično gospodarstvo ropa pokrajine prav tako kot posameznika in isto se dogaja satelitskim področjem nasproti Sovjetski zvezi. Kar se v Titovi Jugoslaviji dogaja s Slovenijo je samo člen v verigi komunističnega izmозogavanja od navadnega dninarja pa vse do satelitske tvorbe.

Komunistične države so diktature, ki vzpravljaajo narodni dohodek predvsem za vzdrževanje vojske in policije v obrambo strahovlade. Vzdržujejo partijski aparat, ki požira težke milijarde ljudskega dela. Pomislimo samo, da znaša srednji delavski zaslužek mesečno 12.000 dinarjev, srednji mesečni dohodki partija pa 50.000 dinarjev.

Komunistična propaganda požira na sto milijard državnih dohodkov, zato ni težko uganiti, akam bo šlo 124 milijard 600 milijonov dinarjev letnega slovenskega narodnega dohodka.

Tudi z republiškim denarjem razmetavajo na podoben način. Za ničvredno partijsko samohvalo so zaposlene vse slovenske tiskarne, za koristen tisk pa ni papirja ne denarja. Celoten slovenski tisk radio, televizija itd. vse to je v službi komunizma. Isto velja za vse ustanove v tujini, tudi pri nas.

Ta tlake slovenskega naroda ni kriva Jugoslavija kot državna tvorba južnih Slovanov - kot bi čitatelj morda naslutil - ampak komunistični režim. Slovenija ni pri tem nikakoli izjema, marveč sodobna žrtve komunističnega režima.

Kmečka ljudska fronta komunistični kolhoz

Dušan Kodrič je menda po poklicu kmet, po prepričanju pa komunist. Nekoliko nenavadna povezava, saj je komunistični nasprotnik posestnika, lastnika zemlje. Nobenega sloja komunizem bolj ne preganja kot kmeta. Sam današnji samozanec v Rusiji. Nikita Hruščev, ki je poklicni idol tudi Dušana Kodriča, je pod Staliničovo komando ugonobil v Ukrajini nad tri milijone kmetov.

Kako se godi kmetu na oni strani zavez prav po zaslugi in programih komunizma, pričajo vsakodnevni prizori po mestnih ulicah in cestah...

V sedanjih splošnih komunističnih ofenzivah poskušajo Dušan Kodrič z zadnjem »Delu« v veliko vlogo malomeščanskega nacionalizma, kakor je povedal tov. Scoccimaro. Zato puščajmo ob strani titovce in si oglejmo »komunistične kmečke pridobitve« pri bolgarskih komunistih, ki so najzvestejši »linijski« služabniki Kremļa in uživajo ob enem pri slovenskih štedljivih komunistih še prav poseben ugled, posebno pri tistih, ki so hodili tja na izlete.

Pred sto leti so v kapitalističnih državah z zakoni odpravili delo mladoletnikov po tovarnah, rudnikih in tudi po drugih delovnih mestih. Naše kmečke šolobvezne otroke še danes naši komunisti radi hujskajo proti lastnim nekomunističnim staršem, ko opravljajo lažja dela, pasejo živino, pospravljajo pridelke in so pri roki za sto drugih lahkih kmečkih opravil. Kako pa je z mladino in kmeti na Bolgarskem?

Dne 27. novembra l. l. je v Sofiji zasedal kongres komunistične mladine. Tajnik CK, Aleksander Dimitrov, je v svojem referatu zatrjeval, da sledijo bolgarski komunisti sovjetskemu vzgledu, to je, da barbarstvo izkoriščajo mladino pri novih gospodarskih načrtih. Po tem referatu morajo bolgarski mladinci v teku tretjega leta petletke »sprostovoljno« deloma prihraniti državi 500 milijonov levov. Zveza komunistične mladine pa mora poleg tega zgraditi metalurški kombinat Krimkovič, tovarno dušika pri Stari Zagori in termoelektrarno centralo »Marica-vzhoda«. To pomeni, da morajo mladinci vsa ta dela opraviti »sprostovoljno«, to je brezplačno. Nadalje zahteva bolgarska komunistična strahovlada, da člani pionirskih organizacij, to je mladina izpod 12 let starosti, zbere v teku zadnjih dveh let tretje petletke najmanj 100 milijonov kg starega železa.

Vse to pa kodričevim vzornikom na Bolgarskem še ni dovolj. Po besedah Dimitrova mora bolgarska mladina do l. 1960 zgraditi namakalnih naprav za 150.000 ha zemlje. Poleg tega morajo 200.000 ha gmajne spremeniti v plodno zemljo. 100 tisoč ha poboječ pa spremeniti v terase, to je pašne. 25.000 mladincev bodo dodali živinoreji.

Po vsem tem izgleda, da bolgarski komunistični oblastniki v svojih faraonskih zasluževanjih mladine ne posnemajo samo Sovjetije, ampak previdno uvajajo politične in ideološke »pridobitve« Rdeče Kitajske. Sofijski radio je 7. decembra oznanil, da so na področju Botevgrada v severozahodni Bolgariji ustanovili orjaško kmetijsko zadrugo, ki obsega 35.000 prebivalcev tega okrožja. Obdelana površina te zadruge, ki nosi ime »Komuna Botevgrada«, obsega 15.000 ha.

Kolektivizacija kmetijstva je v Bolgariji, to bo vedel tudi Dušan Kodrič, med vsemi sovjetskimi pripravicami na prvem mestu. Todor Živkov, prvi tajnik CK KPB je pred enim letom povedal, da je

86,5 odst. vse bolgarske zemlje kolektivirane. Medtem pa je ta odstotek narasel na 92 odst. Kolhozov je v državi nad 3.300 in obsegajo nad en milijon kmetij. Uradno glasila KPB »Rabotničesko Delo« je pred kratkim objavilo, da je bolgarska vlada izdala ukrepe za kolektivizacijo še ostalih hribovskih kmetij.

Bolgarski komunisti so v preteklem letu pošiljali na Rdečo Kitajsko razna odpustanstva, ki so preučevala kitajsko agrarno politiko. Ker je sedanja bolgarska petletka odpovedala tudi poljedelstvu, so se bolgarski komunisti domislili metod starih faraonov in segli »na silni mobilizaciji« mladine in popolnem izžemanju človeških delovnih sil. Todor Živkov se je pred prazniki ukvarjal tudi s tem problemom in odkrito izjavil, da država ne zmore novih investicijskih sredstev. Tako morajo kolhozniki in mladoletniki s »sprostovoljnimi deloma« prevzemati glavna bremena v petletki določenih poljedelskih del, med drugim tudi gradnjo namakalnih naprav za 600.000 ha površine.

Takšne bolgarske »pridobitve« za kmečki sloj na Tržaškem ozemlju so navdahnili kmeta in komunisti Dušana Kodriča pri snubljenju slovenskih kmetov za »Kmečko ljudsko fronto«, ki naj bi bila prvi korak k bolgarskemu kmečkemu rajju. Hvala lepa!

Zakaj odkrivamo resnico o komunizmu, nas bodo spraševali nekateri naši podeželjani? Odkrivamo jo zato, ker je resnica vsakdanji kruh za vsakogar in tudi zato, da ne bo izgovorov: zakaj pa nam niste povedali, da je tako in da ni res, kar piše komunistični tisk.

Slovenski kmet

Slovenskim akademikom!

V članku o bližajočih volitvah za Akademski svet, ki je izšel v božični številki »Demokracije« in »Katoliškega glasa« pod naslovom »Kakšni akademiki so nam potrebni«, sem naglasil nujnost samostojnega akademskega nastopa in odgovornost goriških in tržaških visokošolcev, da ga uresničijo. Je to narodna dolžnost, ker si z lastnimi močmi lahko izpolnimo lastno zastopstvo.

Božični poziv pripravljalnega odbora »Slovenske akademike« - Adria« je bil z odobravanjem sprejet. Dejstvo je, da oba goriška akademska kluba odločno podpirata zamisel samostojnega nastopa. Tudi akademiki tržaškega A. K. Jadran so po veliki večini z odborom vred istega mnenja. Redki nasprotniki te zamisli

se javno niso oglašili, da bi svoje ugovore tudi utemeljili.

V interesu celotne slovenske skupnosti je, da nadaljujemo z akcijo za skupni samostojni nastop, zato pozivam vse slovenske akademike, da s prepričevalno besedo pridobijo za to zamisel tudi tiste akademike, ki so še drugačnih misli.

ak. Marko Ud., Trst

Dr. Agnelettove intervencije pred Tržaškim občinskim svetom

Svetokrižke potrebe

Na seji 30. decembra 1958 je obč. svet dr. Josip Agneletto interveniral za popravilo in prepletkanje učilnic slovenske osnovne šole v Sv. Križu. Učilnic in hodnikov niso prebelili od l. 1951 dalje.

Na isti seji je dr. Agneletto posredoval tudi za asfaltiranje poti, ki vodi od cerkvice sv. Roka do državne ceste Sv. Križ-Prosek. To pot pa je treba na določenih mestih tudi razširiti. Danes je polna kotanj, ob deževnem vremenu pa je težko prehodna. Popravilo je nujno potrebno. Isto velja tudi za cesto, ki vodi iz Sv. Križa na vodovodno cesto proti Grljanu. Od dežja je cesta razorana in je vožnja po njej skoraj nemogoča. Zato toplo priporočam odboru, da poskrbi za popravila.

Odbornik dr. Spaccini je na seji 9. jan. t. l. omenil, da šolska popravila navadno priporoča didaktično ravateljstvo. Take prošnje pa ni bilo, vendar je odbor naložil Uradu za javna dela, da pregleda poslopje slov. šole v Sv. Križu.

Telefon na Proseku in Kontovelu

Ze l. 1956 je obč. svet razpravljal o razširitvi telefonskega omrežja za Prosek in Kontovel. Ze takrat je dr. Agneletto priporočal denarni prispevek družbi TELVE za uresničenje tega načrta. Takratni odbor, prof. Dulci je dr. Agnelettu takrat pisemno sporočil, da je bil prispevek okrog 10 milijonov lir odobren. Prefekturni komisar je v več primerih odlašal z izvedbo raznih del. Zato je dr. Agneletto takoj, ko je prišel na vrsto, to se je zgodilo 30. dec. 1958, ponovno sprožil gornjo telefonsko zadevo.

Na obč. seji 9. jan. 1959 je odgovoril odbornik dr. Spaccini, da je bil znesek

deset milijonov lir za ta dela postavljen na razpolago že pred šestimi meseci. Rešiti je treba samo še vprašanje telefonske centrale. Pregledali bodo Pertotovo hišo, ki je napravlja. O tem bo poročal Urad za javna dela. Prav zaradi vprašanja telefonske centrale so se dela zavlekla.

Dr. Agneletto se je odborniku zahvalil za pojasnila.

Obeta se razgibano leto

(Nadaljevanje s l. str.)

rubljev. V Kairu je bil tudi avstrijski trgovinski minister, ki se je zanimal za povečanje trgovine med Avstrijo in Egiptom, posebno za dobavo izdelkov avstrijske strojne industrije. Neposredno pred odhodom v Egipt sta Fanfanija v Rimu obiskala britanski trgovinski minister Eccles in francoski trgovinski minister Pinay, ki gotovo nista z njim obravnavala samo evropske zadeve temveč sta ga najbrže naprosila tudi za kakšno uslugo v Egiptu.

Tako se je Fanfani lahko predstavil v Egiptu kot najvidnejša politična osebnost, katere obisk je po svojem pomenu prekašal vloga raznih, čeprav velikih trgovskih potnikov. Iz razumljivih razlogov niso obesili na veliki zvon kaj je dosegel Fanfani z Naserjem v splošnem evropskem in zahodnem merilu. Jasno je tudi, da se Združena arabska republika ne more enostavno odvrniti od Sovjetske zveze. Toda važno je, da je bil led le prebit in da je Zahod jasno pokazal, da ne bo več prepuščal Arabce izključno sovjetskemu objemu. Nadaljni koraki bodo lahko storjeni ko pride Naser na obisk v Italijo, kamor ga je Fanfani povabil v imenu republiškega predsednika Gronchija. Glede

Tudi Čopić pod vijakom

Pomislite, dragi čitatelji, da je bila »Demokracija« - če se ne motim - edini slovenski list, ki je seznanil slovensko javnost z romanom Branka Čopića pod naslovom »Gluhi smodnik«. »Pr. dn.« in njegovi tržaški in goriški repki so o Čopićevem romanu molčali, in bi molčali tudi še po 9. januarju 1959, če ne bi po »službeni dolžnosti« prebiral »Demokracija« tov. F. U. In kaj je ta zagovornik »po službeni dolžnosti« povedal o romanu? Ničesar! Verjetno ni niti »po službeni dol-

duhov pod komunističnim jarmom, zato je moral tudi Čopić pred rdečo inkvizicijo. Čopićeva »samokritika« in ne roman, ta je za F. U. »po službeni dolžnosti« merodajna. Čopićeva samokritika v zagrebškem »Narodnem listu« kot jo navaja v »Pr. dn.« F. U. je odlično spricevalo učinkovitosti Damoklejevega meča, ki visi nad glavami jugoslovanskih književnikov. Romana, dragi čitatelji, ne boste dobili ne v Ljubljani in niti v Beogradu. Našim tukajšnjim književnikom pa bi priporočali, da si izrežejo iz »Pr. dn.« z dne 9. januarja 1959. na tretji strani prispevek pod naslovom PODTAKNJENI »OBRAČUN« IN »POGUM« KI NI POGUM.

Primerjava »samokritike« z romanom bo za bodočega literarnega zgodovinarja koristno in poučno gradivo.

Neverjetno učinkovit je udbovski vijak, ki je med drugim iztisnil Čopiću tudi takole izpoved: »V Gluhem smodniku (že sam naslov priča o dejanskem težišču zgodbe) sem prikazal zelo težke trenutke iz revolucije, ko so nekateri naši ljudje zaradi težkih pogojev borbe postali nekoliko (?) dehumanizirani... Partija je proti tej dehumanizaciji vodila zelo ostro borbo...« Kdo bi na tem podvomil, če se spomni deset tisoč pomorjenih ujetnikov domobrancev in to po končani vojni in na deset in deset tisoč mladih slovenskih fantov in mož, ki jih je partija iztrebila iz slovenskih vasi po Notranjskem in Dolenjskem? »Gluhi« F. U. in ostala »novozadružna« ušesa o vsem tem in tudi o Uršiču, Kalinu, Magacinoviču ničesar ne vedo.

Za zaključek dovolite, tov. F. U., da vam in ostalim čitateljem »Demokracije« odkrijem šest zapovedi za jugoslovanske književnike vseh vrst. Te zapovedi spodbujajo današnjo jugoslovansko književno plodovitost kot še nikoli, odkar smo Slovenci stoli v krog kulturnih narodov - in po »službeni dolžnosti« je ta plodovitost znana tudi tov. F. U. Zapovedi pa so te: 1. Ne misli! 2. Če misliš, molči! 3. Če moraš govoriti, ne piši! 4. Če moraš pisati, ne objavljaj! 5. Če moraš objavljati, ne podpisuj! 6. Če pa že moraš podpisovati, bodi pripravljen da napisano prekličeš!

Pripomba uredništva. Zal v našem listu ne moremo objavljati Čopićevega romana, kot to želi pisec.

Novolistarska dialektika

Prevzgoja novolistarskega omizja napreduje z vidnimi uspehi V določenih potezih ti uspehi prekašajo celo dialektične solarje pri »Pr. dn.« in »Delu«; morda zaradi prirojenе zasnove.

»Messaggero Veneto« je svojemu čitateljskemu krogu priporočil naj se za-

vzame za to, da bi bil Kulturni dom lastnina vlade ali tržaške občine. Se pred kratkim je novolistarsko omizje trdilo, da dogovorov med dvema vladama ni moč spreminjati. V zadnji številki »N. l.« pa se je novolistarska dialektika prelevila v takole modrost: »Pomoč, katero so gospodje pri Kat. glasu in Demokraciji iskali v zadevi kulturnega doma pri Italijanih, je

SI ZE PORAVNAL NAROCNINO? Tudi z rednim plačevanjem naročnine podpiraš slovenski demokratičen tisk v zamejstvu.

imela torej za posledico, da zahtevajo sedaj laški nacionalisti zgradbo - zase.«

Mislimo, da so laški nacionalisti samo pogreli titovske apetite, saj so si obojevali črne in rdeče diktature podobni kot dvojkri. Protesti proti rdečim revizijam so za novolistarsko omizje »škodljiva politika«. Ko ti žepar izmakne denarnico, molči; še bolje pa, da se mu zahvališ. Morala džungle pa za enkrat še nima veljave v svobodnem svetu.

Gradbena delavnost v Nabrežini

V zadnjem času vlada pri nas v Nabrežini razgibana gradbena delavnost. Občinska uprava je preteklo jesen otvorila kar dve modernih poslopji: novo šolo v Sešljanu in otroški vrtec v Nabrežini. Tudi obsežno zavetišče za obnemogelce dovršuje. Vsa ta dela so zasluga prejšnje občinske uprave. Sedanja uprava je na podlagi svojih gospodarskih načrtov zgradila občinsko kopališče v Devinu. Ustanova za ljudske hiše pa gradi v kamnolomih novo devetstanovanjsko hišo. Določena pa je tudi gradnja še ene šeststanovanjske hiše.

Tudi zasebniki so deloma zgradili, deloma pa še gradijo številne nove stavbe, ki rastejo v glavnem v bližini občinskega doma in športnega igrišča. Trgovec, g. Valter Knez je iz stare hiše predelal novo lep poslopje z obširnimi lokali v pritličju. Za prihodnjo pomlad so v načrtu nova dela.

Smrtna kosa v Nabrežini

Na Stefanovo smo pokopali dva starjša vaščana. Na predbožni dan je umrl 83 letni Franc Pertot, p. d. Skermančev. Pokojnik je bil večletni odbornik in podžupan naše občine.

Na Božič pa je v zgodnjih jutranjih urah umrl daleč po Krasi znani Anton Pertot, upokojenec Električne družbe. Star je bil 73 let. Zelo se je zanimal za prostno delo v naših društvih.

Naj jima bo lahka domača zemlja, ostalim naše iskreno sožalje!

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob priliki izgube našega dragega

Daliborja Oppelta

se pristržno zahvalujemo. Posebna zahvala pevskega zboru Prosek-Kontovel za žalostinke, gospodarskemu društvu iz Kontovelj, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na katerikoli način počastili pokojnika in ga spemili na zadnjo pot.

Družine OPPELLI-OPPELT, CAVALAR in sorodniki

Kontovel, 7. 1. 1959

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO V TRSTU

priredi v nedeljo 8. februarja ob 21.

VIII. TRADICIONALNI DOBRODELNI PLES V HOTELU EXCELSIOR PALACE

Vstop samo z vabilom, ki ga lahko dvignete na sedežu društva v ulici Machiavelli 22 II od 17. do 19. ure dnevno, kjer se lahko tudi rezervira gize.

žnosti« dolžan prebirati tiska, ki ne napihuje diktature, ampak pogumno poskuša komunistične zgodovinske potvorbe približati resnici.

Čitatelji naše recenzije Čopićevega romana so se ob prebiranju s titovci vred spraševali, kakšna usoda čaka Čopića. Djalas, Dedijer, Dudincev in Pasternak vstajajo ob čitanju Čopićevega romana pred bralčeve oči kot nevidni mučniški apostoli.

Čopićeva usoda je pač usoda pogumnih

sole razstavo slik našega rojaka Alojzija Spacala. Umetnik je pred kratkim prejel na Bienalu v Benetkah mednarodno nagrado za risbo in grafiko.

ZAPORNISKI PREPIHI. V Beogradu so napovedali velik proces proti 25 kominformistom, ki so jih aretirali pred šestimi meseci. Sedaj so nenadoma ta proces odpovedali. Med zaporniki so bile težke komunistične ribe: Dušan Brkič, nekdanji predsednik vlade Hrvatske republike, Ferhard Banjevič, bivši poslanik v Kairu, Miša Vuk-Dragović i. dr. Nekateri zaporniki so že izpustili, ostale pa so konfinirali na nekem dalmatinskem otoku. Tudi v Ljubljani so odpovedali proces proti prof. Cenu Logarju, ing. Gustinčiču in drugim kominformistom. Čudna je pravica diktatur, včasih je ta pravica čista maščevalnost, včasih pa drobiž za politična mešetarjenja. Pa se titovci obregajo nad sodišči po svobodnem svetu.

SEJA SIRSEGA ODBORA SDZ je v nedeljo dne 4. t. m. ob skoraj polnoštevili udeležbi obravnavala izvolitev Ožjega odbora SDZ. Predsednik dr. Josip Agneletto je obširno poročal o delovanju tržaškega občinskega sveta in o zaščiti slovenskih narodnih pravic. Številni odborniki so živahno razpravljali o raznih tekočih vprašanjih in o nalogah za utrditev slovenske narodne zavesti v mestu in na podeželju.

OBMEJNI PROMET. Na našem predročju je bilo leta 1958 obmejnih prehodov 5.526.000, to je za dobrih 400.000 več kot l. 1957.

Dogodki doma

AVTOBUSNE PROGE MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO. V teh dneh zaseda v Benetkah jugoslovansko-italijanska tehnična komisija. Na dnevnem redu je potrditev in nadaljevanje obratovanja turističnih prog: Trst-Ljubljana-Bled; Trst-Opatija-Reka; Trst-Pulj; Trst-Postojna in Gorica-Lokve; Benetke-Trst-Reka in Benetke-Trst-Ljubljana-Bled. Nadalje krožne proge Montegrotto-Abano-Trst-Postojna-Bled; Jesolo-Opatija-Reka in Jesolo-Trst-Postojna. V načrtu je tudi proga Trst-Stanfel-Vipava-Ajdovščina.

NOVE TELEFONSKE IMENIKE dostavljajo letos na dom organi Združenja slepcev proti plačilu 100 lir. Kdor tega izdatka ne bi želel, naj od organa zahteva listek, s katerim lahko sam dvigne imenik na sedežu TELVE.

CESTA TRZIC-GRADEZ. Cestno zvezo Trst-Gradež bodo že kratkem skrajšali z novim obrežnim delom, ki ga bodo zgradili za skupni izdatek 720 milijonov lir. S cestnimi deli so že pričeli.

TEKSTILNA TOVARNA FIL-SNIA v Zavljah bo v kratkem dograjena. Zaposlili bodo okrog 500 delavcev.

SPACAL RAZSTAVLJA V VIDMU. Pred dnevi so odprli v Vidmu v galeriji Gira-

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA

Vljudno vabi na predavanje znanega glasbenika g. prof. Karla SANCINA o temi

Giuseppe Puccini - ob 100letnici

v sredo 11. februarja t. l. ob 20.30 v društveni dvorani v ul. Machiavelli 22-II. Predavanje bodo spremljali glasbeni vložki najvidnejših del italijanskega mojstra.

sami italijansko-egiptovski odnošajev pa je Fanfani dosegel popolnoma konkretne uspehe. Italijanske šole bodo odslej uživale v Egiptu posebne ugodnosti; vsi italijanski državljani, ki so se zadnja leta izselili iz Egipta, se lahko vrnejo in bodo vedno zopet lahko odpotovali; povečan je znesek denarja, ki ga bodo italijanski izseljenci v bodoče lahko odnesli s seboj pri povratku iz Egipta; posebno pozornost bosta obe državi v bodoče posvetili povečanju medsebojne trgovinske izmenjave. Svojo obisk v Egiptu je Fanfani zaključil s svečano otvoritvijo nove konicne, v katero so položili k večnemu počitku ostanke italijanskih vojakov, ki so padli pri El Alameinu.

Po uspešno zaključenem obisku v Egiptu se je Fanfani napotil še v Atene, prestolnico države, ki jo z Italijo veže atlantsko zavezništvo, poleg tega pa tudi precej podoben interes v razmerju do držav Srednjega vzhoda, s katerimi imata tesne gospodarske stike. Kakor za Združeno arabsko republiko je tudi za Grčijo znatno, da je v nesoglasju z nekaterimi zahodnimi državami in sicer zaradi Cipra. Italijanskega ministrskega predsednika so v Grčiji prisrčno sprejeli. Ugotovili so medsebojno skladnost v vseh obravnavanih vprašanjih in Fanfani se je vrnil domov z obljubo, da bo grški kraljevski par še letos prišel v Italijo na prijateljski državniški obisk.

VOLKOVI

Iz Rajblja poročajo, da se po soški in bovški okolici že tri tedne klati tolpa volkov. Raztrgali so okrog 15 ovc raznim gospodarjem ter tudi na srnjadi povzročili mnogo škode. Te zverjadi ni bilo v teh krajih - po izjavah strokovnjakov - že 200 let. Trideset lovcev je 5. t. m. privedlo pogon, vendar pa niso imeli sreče.

DAROVI G. Enrik Kovačič USA daroval za tiskovni sklad lista L. 800.- Pristrčna hvala.

Odgovorni urednik: Prof. IVAN RUDOLF Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Uredništvo in uprava: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75 Dopisi za uredništvo: ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039 Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18-I. CENA: posamezna številka L. 30.- Naročnina: mesečno L. 50.- letno L. 600.- Za inozemstvo: mesečno L. 90.- letno L. 1000.- Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223